



**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

6. An Statutum prohibens alienationem bonorum in non subditos sit contra
Immunitatem Ecclesiasticam? Et explanatur personas exemptas in odiosis,
& onerosis non venire in appellatione Vniuersitatis ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76442](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76442)

legatis & elemosinis, quas laici Ecclesiasticis relinquunt.

RESOL. III.

An si licita lex prohibens, ne bona vulgo dicta Realingo, transferantur in Ecclesias, vulgo à Manomorta, sine licentia Regis? Ex part. 1. tract. 2. Ref. 104. alias 103.

Sup. hoc in duabus Ref. seqq. & in aliis eorum notat.

§. 1. **H**æc lex posita est in quibusdam Regnis, illam defendit nonnulli Olibanus in tract. de iure fisci, cap. 7. n. 32. quia ait ipse: [Omnia bona Regni à principio sunt de Realingo, & sunt Regis, & ipse potuit legem in eis ponere, ne sine licentia sua transirent in Ecclesiam.]

2. Sed dictam legem esse contra immunitatem Ecclesiasticam, docent non solum Theologi, sed inter Hispanos, Iuriconsultos doctus Ioann. Valeus in suis differentiis viris que sibi; verb. Bona, different. 3. per totum; Ad illud, & non pigebit. Vnde etiam

*Lup. in Ref. que hic sunt supra.

1. & 7.

RESOL. IV.

An leges Amortizationis sint contra Immunitatem Ecclesiasticam? Ex part. 3. tract. 1. Ref. 14.

Quæ hic est Ref. antecedens, & in Ref. seqq. & infra in Ref. 9. cursum in §. ult. & late in Refol. 18. §. Ad exemplum, Regni Galliar, & in Refol. 19. & vide etiam doctrinam Ref. 8.

§. 1. **D**e hac questione egi in tract. 1. refol. 103. & non placuit opinio mea aliquibus Iuriconsultis, qui adducebant Arnolum Ruzeum, Petrum Pechium, Carolum Degraffalium, & Chopinum, defendentes legem Amortizationis extantem apud Gallos, qua bona stabilia prohibentur alienari in manum mortuam absque Principis licentia, & certa pecunia soluta.

2. Sed ego iterum puto supradictam legem esse contra immunitatem Ecclesiasticam, & pro hæc sententia, nunc non adducam Theologos, sed Iuriconsultos, & inter illos Ioanem Bertran. de Gueuara, qui fuit Visitator Generalis pro Rege nostro in Regno Neapolitano, & postea Præses Supremi Consilij Italiae, & Archiepiscopus Compostellanensis igitur vir doctissimus in propugnaculo libert. Eccles. affer.

1. §. 6. num. 21. sic asserit, Amortizationis leges de quibus in primo argumento contrario, nil obstant; eas enim nonnulli (& male) defendere conantur, eo quod agant bonis de quærendis, nõ de quæsitis, Alij allerunt, & deterius, ut est Belluga rubr. 13. §. ventianus, n. 30. & 31. quia à principio omnia fuerunt Regis, & merito Rex in traditione rei propria potuit apponere legem Amortizationis, sed hoc non potest sustineri, quia Princeps non fuit dominus omnium bonorum sui Regni, sed quoad protectionem, & iurisdictionem, ut in l. bene à Zenone, vbi Glossa recepta, C. de quadr. prefer. nam Princeps à populo potestatem habet. §. sed quod Principi placuit. de iure nat. Alij (& melius) ut ibi per Bellugam n. 37. dicunt quod hæc leges amortizationis sunt mixtae laicorum & Clericorum latae in comitiis curiatis omnium statuum. Alij (& rectius) ut Pechius, id totum tribuunt scientiæ, & patientiæ Pontificum. Ita Gueuara, qui etiam subdit in num. 22. quod lex amortizationis lata à Ioanne I. I. in Regno Castellæ, fuit postea reuocata à Catholico, & sapientissimo Rege Philippo II.

3. Et ex his patet responsio ad rationem Olibani, quem adduximus in dicta refol. 103. pro contraria sententia. Dicendum est igitur cum Valenziola in defens. cels. part. 3. n. 202. quod si in aliquo Regno

viget lex, amortizationis, illam licet observari, quia adest privilegium Summi Pontificis, vel eius tolerantia, secus autem erit contra immunitatem Ecclesiasticam.

RESOL. V.

An leges Amortizationis sint contra Immunitatem Ecclesiasticam? Ex part. 4. tract. 1. Ref. 57.

§. 1. **D**e hac materia tractatum est in p. 1. tract. 2. refol. 103. & in 3. p. tract. 1. refol. 14. vbi damnauit supradictas leges; in quibus bona stabilia prohibentur alienari in manum mortuam absque Principis licentia & certa pecunia soluta.

2. Sed quia cum quodam Iuriconsulto olim mihi fuit magna controversia super hac questione, præter Doctores quos in dictis locis adduxi, nunc alios adducam. Et ideo Theologi Religionis feruorum in defens. censurar. Pauli V. capite. 7. ad argument. 8. sic asserunt. [Il costume dell' amortizatione douunque si vñ è contrattata, e perciò non può seruire per ragione, e per prova.] Io. Franciscus Fagnanus in respons. pro cens. Pauli V. fol. mibi 82. amortizationem Ecclesiasticam liberat. aduersam esse, nulloque iure defendi, aut sustineri posse arbitror. Et nouissimè hanc opinionem tenet Io. Cochier in vindictis libertatis Eccles. part. 1. cap. 11. per tot. vbi n. 6. obseruat Carolum II. Siciliae Regem similem legem reuocasse, satisque esse arbitratus est, si bona immobilia cum onere suo ad Ecclesiam transirent, & ratio nostræ sententiæ est, quia Constantinus Magnus liberum cuique decedenti fecerit arbitrium Ecclesiæ, quæ velit relinquendi, ut patet ex l. 1. C. de sacros. Eccles. vide etiam cap. 1. & cap. fin. de immunit. Eccles. in 6. Bartolum, Alexandrum, Ruinum, Iasonem & alios in l. 1. de sacros. Eccles. ceteras rationes adducit Cochier loc. cit.

3. Dicendum est igitur quod libera Ecclesiastica violatur ob necessitatem pendente amortizationis, quod verum esse puto stando in iure communis; secus autem si hoc efficeretur in aliquo Regno ex privilegio Summi Pontificis, vel ex tolerantia approbatia, quæ quidem si adint, videbunt illi ad quos spectat.

RESOL. VI.

An statutum prohibens alienationem bonorum in non subditos sit contra Immunitatem Ecclesiasticam?

Et explanatur personas exemptas in odiosis, & onerosis non venire in appellatione vniuersitatis, & populi, & territorij: venire tamen in favorabilibus; & hæc distinctio adhibenda est quoad Clericos, qui cum sine pars Reipublica, veniunt in appellatione populi in favorabilibus, secus autem in odiosis: Ex part. 4. tract. 1. Ref. 70.

§. 1. **V**idetur negatim respondendum, quia hoc statutum, ne liceat alienare in non subditos, non censetur inferre non subditis iniuriam; cum à Iurisperitis communiter validum iudicetur; ergo nec personæ Ecclesiasticæ exemptæ sibi illatam iniuriam nec prohibitionem conueniri possunt, cum exempti exteris æquiparentur, ex Io. Andrea in c. 2. d. constit. in 6.

2. His tamen non obstantibus, tale statutum non comprehendere Clericos, & si comprehendat esse contra immunitatem Ecclesiasticam dicendum est,

Quæ hic sunt præcedentia in annotatione præcedentium Refol.

Sup. hoc in duabus Ref. seqq. supra doctrinam Refol. 4. alias in l. 1. de sacros. Eccles. & 99. et perib. n. 2. Vide etiam Refol. 19. & vide etiam

est quia personæ Ecclesiasticæ magis exemptæ sunt à potestate Principis secularis, quam alienigenæ seculares, nam hi consentiendo possunt derogare iurisdictioni iudicis laici, ex l. i. C. de iurisd. omn. iudic. illæ autem minime, ut patet in cap. si diligenti, de foro compet. Ergo magis læduntur si lege laica obligentur, quam alienigenæ. Deinde magnum est delictum inter exemptos etiam in territorio, vel diœcesi existentes, & alios existentes extra territorium, vel diœcesim: nato illi etsi non sint de diœcesi, sunt tamen in diœcesi: hi tamen neque sunt in diœcesi, neque de diœcesi, quod etiam eodem modo dicendum est quoad territorium, ut patet ex Felino in cap. græne, num. 2. de officio ordin. Hinc sentiunt Doctores personæ exemptas in odiosis & onerosis non venire appellatione vniuersitatis, populi, & territorij, venire tamen in favorabilibus, ut docet Felinus & Paulus de Castro in cap. Rodolphus, n. 34. de rescript. Eademque distinctio adhibenda est quoad Clericos, qui cum sint pars reipublicæ, ex l. i. d. huius studij, ff. de iustit. & iur. veniunt appellatione populi in favorabilibus, secus autem in odiosis, ut notat Abbas in cap. Ecclesia sancta Maria, & Felinus ibidem num. 74. Decius n. 10. de consil. Merito igitur asseruit Riminaldus consil. 11, num. 101. vol. 1. in hac materia fallax esse argumentum de exteris ad Clericos: vnde ex his omnibus patet responsum ad argumentum pro negativa sententia adductum, & hæc omnia docet Ioannes Franciscus Fagnanus in respons. pro censuris Pauli V. part. 3. fol. 75. & Philippus Maynardus de priuileg. Eccles. part. 2. art. 22. num. 21. & seq. cum aliis penes ipsum.

3. Notandum est etiam hic obiter quod licet Princeps possit suis subditis prohibere immobilium alienationem, ex l. si in emptione, §. omnium, ff. de contrahend. emp. & ex l. de pollicitationibus, in fine, ff. de pollicit. tamen talis prohibitio non procedit in præiudicium Clericorum, & Ecclesiarum, tunc enim non valet, ex cap. si de immunitate Eccles. in 6. Vide Collegium Bononiense in respons. pro libertate Ecclesiast. num. 14. Vgolmus in respons. ad Iurisconsulti. Gymnasij Patavinij, cap. 6. num. 8. & seq. cum Maynardo loco citato, num. 67. Nam licet dictum statutum quoad verba non videatur infringere Ecclesiasticam libertatem, cum præcipiat subditis; tamen quoad mentem est contra libertatem Ecclesiasticam, faciendo fraudem de persona ad personam, per ea quæ adducit Surdus volum. 3. consil. 301. num. 76.

RESOL. VII.

An sit contra libertatem Ecclesiasticam condere statutum, ut immobilia non alienentur extraneis, prohibendo expresse ut non alienentur in personas Ecclesiasticas?
Et notatur in tali casu posse Episcopos cogere statuentes, ut declarent illud statutum non debere extendi ad Clericos? Ex p. 1. tract. 2. Ref. 38. aliàs 57.

§. 1. Negatiue respondent aliqui, ut Molina, quod valde miror, de iust. tom. 1. tract. 2. disp. 140. num. 18. & alij quamplures Iurisconsulti, quos asserit, & sequitur nouissime Christophorus de Anguiano in tract. de legib. tom. 1. lib. 2. contr. 15. num. 33. & seq. & tales statuentes non incurtere in excommunicationem Bulla putauit Iacobus de Grassis in suis decis. part. 2. lib. 4. cap. 18. num. 233. vbi hæc verba asseruit: in statuto cauetur, quod nullus subditus potestati Mediolani possit alienare rem immobilem in non subditum nisi soluat tantum pro libra, expresse prohibendo, ne possit alienare in personam Ecclesiasticam, dico,

quod tale statutum est iudicium, & non improbandum, nec censendum contra libertatem Ecclesiæ: quia est conditum favore publici, & communis boni, & subditorum, ut eis salua immobilia, & territoria conferentur. Ita ille.

2. Sed talis opinio est contra communem, & veram sententiam omnium Theologorum, & Iurifconsultorum, quam inter alios docet Comitulus in 11. Apolog. cap. 1. n. 18. fol. mibi 26. Bonius in respons. ad M. Paulam, par. 3. fol. mibi 33. Colleg. Bonon. in respons. pro libert. Ecclesiastica, num. 18. & seq. Vgolmus in respons. ad Iurisconsulti. Gymnasij Patavinij, cap. 6. §. 1. & seq. Vignanius tract. de immunit. Eccles. disp. 3. concl. 2. Barbola in o. ad lib. 1. Deuot. tit. 2. cap. Ecclesia S. Maria, de consil. num. 22. tom. 1. Franc. Fagnan. in tract. de iust. cons. Pauli V. part. 3. fol. 41. Genuenis in pract. Ecclesiastica, n. 9. 379. num. 5. Duardus in Bulla Cam. lib. 2. can. 15. q. 19. num. 83. Filiucius tom. 1. r. 161. c. 10. num. 272. Reginaldus in praxi, tom. 1. lib. 9. c. 23. n. 359. Suar. contra Regem Angliæ, Martha de iurisd. part. 4. cent. 1. cas. 6. num. 16. Belletus in disquis. scilicet part. 1. tit. 4. §. 4. num. 1. & 4. vbi citat quamplures Doctores, Surdus lib. 3. consil. 301. num. 67. Maynardus de priuileg. Eccles. contra Venetos, part. 2. art. 22. num. 67. & seq. & alij.

3. Et ratio est, quia tale statutum prohibet Ecclesiasticis, quod nec naturali, nec diuino iure prohibitum est: imò, id humano iure concessum est, ut patet ex leg. generali, & leg. in hunc. de sacros. Eccles. vbi conceditur, ut Ecclesiasticis liberè legari, & donari possint à laicis eorum bona, tam inter viuos, quam inter mortuos. Et hoc facere prohibentes damnantur expresse in cap. eos. de immunit. Eccles. in 6. Et hoc maxime procederet, si statutum expresse prohiberet, ne fiat alienatio in Ecclesias, ut ex multis notat Bellet. vbi sup. num. 4. Et etiam si talis mentio Ecclesiasticorum non adesset, sed tantum laici, & subditi nominarentur; adhuc tale statutum Clericos non comprehenderet, nec illis præiudicaret: nam, ut bene notat Maynardus vbi sup. num. 68. licet dictum statutum, quoad verba, non videretur infringere Ecclesiasticam libertatem, cum præcipiat subditis, tamè quoad mentem, est contra libertatem Ecclesiasticam, faciendo fraudem de persona ad personam. Et in similibus non tantum inspicitur, cum quo statuens loquatur; sed in quem effectum sermo conferatur.

4. Adde, quod nulla dispositio generalis comprehendit casus, vel personas in specie priuilegiatas; & sub generali dispositione non comprehenditur id, quod in specie disponi non potest, ex leg. Lucius, §. pen. ad municip. Vnde ut supra dixi, valde miror, Grassium, virum Ecclesiasticum, doctum, & pium, contrarium dixisse. Et idè, speciatim loquendo de illo statuto Mediolanensi, obseruat Maynardus vbi sup. cum Menoch. lib. 9. consil. 878. num. 10. in fin. Senat. Mediolanensem consueuisse seruare, ut illud statutum Clericos non comprehendat.

5. Notandum est verò, quod, licet Coriolan. in expos. Bull. Cans. excomm. 15. fol. mibi 958. asserat, statutum, quod non alienentur bona immobilia in extraneos, non esse contra libertatem Ecclesiasticam, tamen docet, in tali casu posse Episcopos cogere ita statuentes, ut declarent, illud statutum non debere extendi ad Clericos. Vide Surdum li. 3. consil. 301. n. 45.

RESOL. VIII.

An valeat statutum saculare, quo cauetur, ne bona immobilia transferantur in Ecclesiasticas personas sine Regiæ facultate? Ex part. 4. tit. 1. Ref. 13.
§. 1. Affirma

IN NATI
tribuit
O. IX. X.
E. III

Sup. in §. 2. huius Ref.
Sub hoc infra in Refol. 11. §. vnde. & in 14. §. Philopus Franc. &c.